

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 395

**Finanse i rachunkowość
na rzecz zrównoważonego rozwoju –
odpowiedzialność, etyka, stabilność finansowa
Tom 1. Finanse**

Redaktorzy naukowci
Grażyna Borys
Robert Kurek

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Magdalena Kot
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-519-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120
53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl
Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Wpływ opłat środowiskowych na wyniki przedsiębiorstwa.....	11
Bartosz Bartniczak: Możliwości wykorzystania instrumentów zwrotnych w projektach z zakresu gospodarki odpadami.....	21
Sylwia Bożek, Beata Dubiel: Realizacja ryzyka nadzwyczajnego a kompensata jego skutków przez ubezpieczenie.....	30
Dorota Burzyńska: Zrównoważona gospodarka wodna na przykładzie metropolii paryskiej.....	42
Iwona Dorota Czechowska: Poszukiwanie rzetelności w kontekście kodeksów zawodowych na przykładzie sektora bankowego.....	53
Karolina Daszyńska-Żygadło, Bożena Ryszawska: Rola społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w <i>sustainability transition</i>	62
Anna Dąbkowska: Udział kredytu bankowego w finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i w Niemczech.....	73
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Wybrane aspekty CSR na rynku finansowym. Wyniki badań na reprezentatywnej próbie polskiego społeczeństwa.....	84
Małgorzata Gorzalczyńska-Koczkodaj: Dysfunkcje systemu sprawozdawczości w jednostkach sektora finansów publicznych.....	94
Renata J. Jedlińska: Wpływ gospodarki wirtualnej na gospodarkę realną – wybrane zagadnienia.....	104
Szymon Kasprowski: Kontrola zasadności pobierania świadczeń w razie choroby i macierzyństwa w polskim systemie ubezpieczeń społecznych w latach 2005–2013.....	117
Lidia Kłos: Źródła finansowania ochrony środowiska w Polsce.....	129
Magdalena Kogut-Jaworska: Problem nadmiernego zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego w Polsce wobec wyzwań rozwojowych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014–2020.....	139
Jan Koleśnik: Postkryzysowe narzędzia analizy nadzorczej a poziom bezpieczeństwa europejskiego systemu bankowego.....	149
Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska: Wykupy obligacji korporacyjnych na rynku Catalyst w latach 2013–2014 – na przykładzie obligacji deweloperskich.....	158
Jolanta Korkosz-Gębska: Wspieranie i promocja innowacji ekologicznych na przykładzie województwa lubelskiego.....	168

Andrzej Koza: System kwotowy a zatrudnienie osób niepełnosprawnych w Czechach i w Polsce	178
Wojciech Krawiec: Inwestowanie zaangażowane społecznie jako forma realizacji koncepcji SRI	190
Danuta Król: Wybrane instrumenty wspierania rozwoju lokalnego	201
Barbara Kryk: ERES jako wyraz rangi środowiska naturalnego w statystyce publicznej	210
Robert Kurek: Bitcoin a ekonomiczne funkcje pieniądza	219
Elwira Leśna-Wierszolowicz: Istota nadzoru nad otwartymi funduszami emerytalnymi w Polsce	229
Irena Łacka: Problemy oceny efektywności podmiotów ekonomii społecznej	241
Ewa Mazur-Wierzbicka: Nakłady inwestycyjne w ochronie środowiska w Polsce	252
Jarosław Pawłowski: Ekorating telefonów komórkowych	263
Tomasz Potocki: Instytucjonalne uwarunkowania i mechanizmy podnoszenia świadomości finansowej	274
Adriana Przybyszewska: Zagrożenia i grupy ryzyka współczesnych mikro-finansów	286
Ewa Spigarska: Opłata za gospodarowanie odpadami jako dochód gminy....	297
Błażej Suproń: Wpływ elektronicznego systemu poboru opłat drogowych na inwestycje przedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego	307
Magdalena Swacha-Lech: Problem świadomości finansowej w kontekście gromadzenia oszczędności emerytalnych	317
Marta Szaja: Realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju a planowanie przestrzenne na szczeblu lokalnym	331
Marek W. Szewczyk: Przestrzenne zróżnicowanie rozwoju ekonomicznego powiatów województwa lubelskiego	342
Magdalena Ślebocka: Finansowy aspekt koncepcji rewitalizacji miast w świetle założeń do projektu ustawy o rewitalizacji	355
Aneta Tylman: Rewitalizacja jako kluczowy aspekt polityki finansowania i rozwoju zrównoważonego miast	364
Stanisław Wieteska: Emisja dwutlenku węgla przez pojazdy mechaniczne jako element zewnętrznych kosztów transportu drogowego w Polsce.....	372
Rafał Wilczyński: Znaczenie struktury właścicielskiej spółek publicznych dla rozwoju polskiego rynku kapitałowego w latach 2008–2012	386
Andrzej Wołoszyn, Romana Głowicka-Wołoszyn: Nierówności dochodowe gospodarstw domowych w Polsce w kontekście zrównoważonego rozwoju	396
Justyna Zabawa: Ekologiczne wyzwania współczesnej bankowości – przypadek grupy Deutsche Bank	408
Agnieszka Żołądkiewicz: Ekogospodarka w działalności banków jako przejaw koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu	418

Summaries

Joanna Antczak: Impact of environmental fees on company's financial results	11
Bartosz Bartniczak: The ability to use repayable instruments in projects relating to waste management.....	21
Sylwia Bożek, Beata Dubiel: Materialization of the exceptional risk vs. compensation of its effects by insurance.....	30
Dorota Burzyńska: Sustainable water management on the example of Paris Metropolis.....	42
Iwona Dorota Czechowska: The search for fairness in the context of professional codes on the example of the banking sector.....	53
Karolina Daszyński-Żygadlo, Bożena Ryszawska: The role of corporate social responsibility in <i>sustainability transition</i>	62
Anna Dąbkowska: The share of bank credit as sources of SMEs financing in Poland and in Germany	73
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Selected aspects of CSR in the financial market – survey results on a representative sample of Polish society.....	84
Małgorzata Gorzalczyńska-Koczkodaj: Dysfunctions of the reporting system in public finance sector units	94
Renata J. Jedlińska: The effect of virtual economy on the real economy – selected issues.....	104
Szymon Kasprowski: The inspection of legitimate receiving of benefits in case of sickness and maternity in the Polish social insurance system in the years 2005–2013.....	117
Lidia Kłos: Sources of financing the environmental protection in Poland.....	129
Magdalena Kogut-Jaworska: Problems of excessive indebtedness of self-government units in Poland in the context of rising challenges for development in the European Union's financial perspective for 2014–2020.....	139
Jan Koleśnik: Post-crisis tools of the supervisory review process vs. the level of safety of the European banking system.....	149
Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska: Corporate bond redemption on the Catalyst market in the years 2013–2014 – the example of the property developers bonds	158
Jolanta Korkosz-Gębska: Supporting and promotion of eco-innovations based on The Lubelskie Voivodeship	168
Andrzej Koza: Quota scheme vs. employment of people with disabilities in The Czech Republic and Poland.....	178
Wojciech Krawiec: Impact investing as a form of the realization of SRI conception.....	190
Danuta Król: Some local development support tools	201

Barbara Kryk: EEEA as evidence for the importance of the natural environment in public statistics	210
Robert Kurek: Bitcoin vs. economic functions of money	219
Elwira Leśna-Wierszółowicz: The essence of supervision of open pension funds in Poland	229
Irena Łącka: Problems of effectiveness evaluation of social economy entities	241
Ewa Mazur-Wierzbicka: Investment outlays in the environmental protection in Poland	252
Jarosław Pawłowski: Eco rating of mobile phones	263
Tomasz Potocki: Institutional conditions and mechanisms which improve the level of financial capabilities	274
Adriana Przybyszewska: Hazards and risk groups of modern microfinance	286
Ewa Spigarska: Fee for waste management as an income of a commune	297
Błażej Suproń: Influence of electronic road toll collection system on business investments on the example of The West Pomeranian Voivodeship	307
Magdalena Swacha-Lech: The problem of financial awareness in the context of gathering of retirement savings	317
Marta Szaja: The realisation of sustainable development concept vs. local-level spatial planning	331
Marek W. Szewczyk: Spatial diversity of economic development of poviats of The Lubelskie Voivodeship	342
Magdalena Ślebocka: Financial aspect of the concept of urban renewal in the light of the objectives of the project of Revitalization Act	355
Aneta Tylman: Revitalization as the key aspect of the financing and urban sustainable development policy	364
Stanisław Wieteska: Carbon dioxide emissions by motor vehicles as part of the external costs of road transport in Poland	372
Rafał Wilczyński: Significance of public companies ownership structure for Polish capital market development in the years 2008–2012	386
Andrzej Wołoszyn, Romana Głowicka-Wołoszyn: Income inequality of Polish households in the context of sustainable development	396
Justyna Zabawa: Environmental challenges of contemporary banking – the case of Deutsche Bank Group	408
Agnieszka Żołądkiewicz: Ecomanagement in the activities of banks as a manifestation of the concept of corporate social responsibility	418

Jolanta Korkosz-Gębska

Politechnika Warszawska
e-mail: j.korkosz@wip.pw.edu.pl

WSPIERANIE I PROMOCJA INNOWACJI EKOLOGICZNYCH NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

SUPPORTING AND PROMOTION OF ECO-INNOVATIONS BASED ON THE LUBELSKIE VOIVODESHIP

DOI: 10.15611/pn.2015.395.16

Streszczenie: W artykule przedstawiono najważniejsze zagadnienia związane z innowacjami, ze szczególnym uwzględnieniem innowacji ekologicznych. Celem pracy była identyfikacja wybranych działań zmierzających do wspierania i promocji ekoinnowacji w województwie lubelskim. W wyniku przeprowadzonej analizy opisowej, studiów literaturowych oraz obserwacji wykazano, iż innowacje ekologiczne znajdują priorytetowe miejsce w najistotniejszych działaniach związanych z rozwojem regionu i są w centrum zainteresowania wielu lubelskich przedsiębiorstw i organizacji. Efekty tych działań mogą stać się szansą na wizerunkowe przeobrażenie Lubelszczyzny w innowacyjny ekoregion.

Słowa kluczowe: innowacje ekologiczne, klastry, zrównoważony rozwój.

Summary: The article covers information about the most important issues related to innovations. Particular attention was paid to eco-innovations. The aim of the study was to identify possible actions to undertake for supporting and promoting eco-innovations in the Lubelskie Voivodeship. The obtained results have confirmed that eco-innovations are the most important priorities of the activities related to the development of the region. The effects of these activities provide an opportunity to the transformation of the Lubelskie Voivodeship from a region of poverty into an innovative eco-region.

Keywords: eco-innovations, clusters, sustainable development.

Chwast to roślina, której zalety nie zostały jeszcze odkryte

Ralph W. Emerson

1. Wstęp

Wzrost zainteresowania dbałością o środowisko naturalne jest dziś tendencją ogólnowiadową. Podobny trend można zaobserwować w badaniach związanych z inno-

wacjami. Nic więc dziwnego, że połączenie tych dwóch dziedzin stało się centrum zainteresowania wielu naukowców i doprowadziło do intensyfikacji badań w zakresie innowacji ekologicznych.

Dzieje się tak w związku z interpretowaniem ekoinnowacji jako sposobu rozwiązywania obecnych i przyszłych problemów, do których niewątpliwie należą np. zmiany klimatyczne. Ekoinnowacyjność stanowi połączenie europejskiej polityki innowacji z polityką ochrony środowiska. Ukierunkowanie na wdrażanie ekoinnowacji można zaobserwować w strategii Europa 2020, zwłaszcza w zdefiniowanych priorytetach, którymi są: wzrost inteligentny, wzrost zrównoważony oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. Realizacja strategii wiąże się z wieloma zadaniami szczegółowymi, które każde państwo członkowskie powinno dostosować do swojej aktualnej sytuacji i przełożyć na odpowiednie cele i metody ich realizacji.

W wielu regionach Polski działania na rzecz zrównoważonego rozwoju podejmowane są na szczeblu przedsiębiorstw i innych organizacji, które mogą rozwijać się w ten sposób dzięki warunkom stworzonym przez odpowiednie strategie, opracowane na szczeblu lokalnym i krajowym. Obszarem „przyjaznym” powstawaniu innowacji ekologicznych jest niewątpliwie Lubelszczyzna, która mimo swoich licznych walorów postrzegana jest jako region gorszej kategorii. Szansą na zmianę takiego wizerunku jest jej ekologiczna transformacja, wspierana przez unijną politykę w tym zakresie i towarzyszące temu środki finansowe.

Celem pracy była identyfikacja wybranych działań, zmierzających do wspierania i promocji ekoinnowacji w kontekście zrównoważonego rozwoju województwa lubelskiego. Inteligentne specjalizacje analizowanego regionu, do których należy m.in. biogospodarka, energetyka (w tym OZE) oraz medycyna i turystyka zdrowotna, wskazują, iż wpisujące się w nie innowacje ekologiczne mogą przyczynić się do podniesienia konkurencyjności Lubelszczyzny. Przeprowadzona analiza opisowa, studia literaturowe oraz obserwacja pozwoliły wyodrębnić różnorodne systemy wspierające powstawanie innowacji ekologicznych w województwie lubelskim.

1.1. Istota i rodzaje innowacji

Choć innowacje towarzyszyły ludziom od zarania dziejów, przedmiotem badań stały się dopiero w minionym wieku za sprawą J.A. Schumpetera, uważanego obecnie za ojca teorii innowacji w ujęciu ekonomicznym.

Według klasycznej definicji Schumpetera innowacje obejmują [Schumpeter 1960]:

- wytworzenie nowego produktu lub wprowadzenie produktów o nowych właściwościach,
- wprowadzenie nowej lub udoskonalenie istniejącej metody produkcyjnej,
- otwarcie nowego rynku,
- wprowadzenie nowego sposobu sprzedaży lub zakupów,
- wykorzystanie nowych surowców lub półfabrykatów,
- wprowadzenie nowej organizacji produkcji.

W wąskim ujęciu innowację należy rozumieć jako pierwsze praktyczne zastosowanie nowego produktu, procesu, systemu lub urządzenia [Freeman 1982; Mansfield 1968]. W szerokim znaczeniu innowacja może odnosić się do każdego dobra, usługi lub pomysłu, który postrzegany jest przez kogoś jako nowy [Kotler 1994].

Podobnie jak samo pojęcie, innowacje można klasyfikować z szerokiego i wąskiego punktu widzenia. Szerokie ujęcie podziału innowacji proponuje W. Dobrowolowicz [Brzeziński (red.) 2001]. Autor dzieli je na następujące kategorie [Pomykała (red.) 1995]:

1. Innowacje techniczno-technologiczne, artystyczne, naukowe społeczne itp., za kryterium przyjmując dziedzinę wiedzy czy praktyki, jakiej dotyczą.
2. Pierwotne (oparte na procesie twórczym, oryginalne, po raz pierwszy wykorzystujące w praktyce odkrycia i wynalazki) oraz wtórne (nieoryginalne, zapożyczone, np. z praktyki przemysłowej).
3. Materialne (wyrób, urządzenie, książka, dzieło sztuki itp.) oraz niematerialne (idea, pomysł, metoda, teoria, wyrażone w słowach, obrazach i symbolach).
4. Zaprogramowane i niezaprogramowane (za kryterium podziału przyjmując możliwość przewidywania zdarzeń).
5. Ostateczne (będące celem) oraz instrumentalne (prowadzące do jakiegoś innego celu).

Z kolei W. Kotarba stosuje następujące kryteria podziału innowacji [Kotarba 1987]:

1. Kryterium nowości (innowacje indywidualne, krajowe, światowe itp.).
2. Kryterium korzyści (innowacje gospodarcze, społeczne, społeczno-gospodarcze, potencjalne i rzeczywiste).
3. Kryterium nowości i korzyści.
4. Kryterium środków prowadzących do innowacji (innowacje techniczne, technologiczne, organizacyjne i mieszane).
5. Kryterium przedmiotu innowacji (innowacje wyrobu i procesu).

Uwzględniając zakres skutków wywołanych przez innowacje, można je podzielić na innowacje strategiczne i taktyczne [Kalisiak 1975]. Ze względu na zakres powodowanych zmian można wyróżnić także innowacje transformacyjne (przełomowe), radykalne (wyróżniające się) i przyrostowe [Jasiński, Ciborowski (red.) 2012].

Przyjmując za kryterium podziału dziedzinę działalności, której dotyczą, można wyróżnić innowacje funkcyjne, przedmiotowe (produktowe), technologiczne (procesowe) i organizacyjne [Pietrasieński 1971]. Typologia ta bardzo zbliżona jest do najpopularniejszej klasyfikacji innowacji według *Podręcznika Oslo*, w którym innowacje zostały podzielone na [OECD, Eurostat 2005]:

- innowacje produktowe,
- innowacje procesowe,
- innowacje organizacyjne,
- innowacje marketingowe.

W ostatnich latach popularność zdobyły także innowacje ekologiczne, zwane czasami „zielonymi”, eko-innowacjami lub innowacjami zrównoważonego rozwoju. Warto jednak pamiętać, iż nie jest to nowa kategoria innowacji, lecz ich cecha.

1.2. Istota i rodzaje innowacji ekologicznych

Innowacje ekologiczne dostarczają konsumentom i przedsiębiorcom pewnej oczekiwanej wartości, przy równoczesnym zmniejszeniu wpływu na środowisko naturalne, dlatego też bywają nazywane innowacjami środowiskowymi [Jasiński, Ciborowski (red.) 2012].

Jedną z pierwszych definicji eko-innowacji określa je jako innowacje przynoszące korzyści zarówno przedsiębiorcy, jak i konsumentowi, jednocześnie znacząco zmniejszając oddziaływanie na środowisko [Fussler, James 1996]. W najprostszym i najszerszym ujęciu eko-innowacje mogą być postrzegane jako innowacje redukujące negatywne oddziaływanie procesów gospodarczych na środowisko przyrodnicze oraz minimalizujące szkody w środowisku [Kanerva, Arundel, Kemp 2009]. Oprócz zmniejszania oddziaływania na środowisko, poprzez np. zapobieganie zanieczyszczeniom, eko-innowacje umożliwiają także osiągnięcie bardziej efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, przy równoczesnym zwiększaniu konkurencyjności i wzrostu gospodarczego [Foltynowicz 2009].

Można wyróżnić następujące odmiany innowacji ekologicznych [Jasiński, Ciborowski (red.) 2012]:

- innowacje zmniejszające negatywny wpływ na środowisko,
- innowacje rozwiązujące problemy środowiskowe,
- innowacje rozwijające ekowydajne produkty lub usługi.

Według najpopularniejszej klasyfikacji innowacji ekologicznych można je podzielić na technologiczne, społeczne, organizacyjne i instytucjonalne [Foltynowicz 2009]. Innowacje ekologiczne mogą obejmować nowości z zakresu technicznego i nietechnicznego. Nowości nietechnologiczne dotyczą m.in. [Kryński, Kramer, Cackelbergh 2013]:

- nowości wprowadzonych w przedsiębiorstwie,
- zmian po stronie użytkownika,
- zmian instytucjonalnych i kulturowych.

Według *Podręcznika Oslo* innowacje techniczne dzielą się na innowacje procesowe oraz innowacje produktowe [OECD, Eurostat 2005]. Techniczne innowacje ekologiczne klasyfikuje się również w zależności od tego, czy przyczyniają się do zintegrowanej, czy addytywnej ochrony środowiska.

2. Wybrane działania wspierające tworzenie eko-innowacji w województwie lubelskim

Województwo lubelskie jest regionem o korzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa. Dysponuje również dużym potencjałem do wykorzystania odnawialnych źródeł

energii. Dobrze rozwinięte zaplecze badawczo-rozwojowe, szczególnie w takich dziedzinach, jak rolnictwo, ochrona środowiska, biotechnologia czy medycyna, wraz z bogatymi zasobami młodej i dobrze wykształconej kadry naukowej sprzyjają powstawaniu innowacji, zwłaszcza ekologicznych. Misją Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego jest „uruchomienie wielokierunkowych procesów rozwojowych w regionie, umożliwiających trwałą i zrównoważony rozwój województwa, przyczyniających się do poprawy jakości życia i wzrostu dobrobytu mieszkańców Lubelszczyzny”, natomiast nadrzędnym celem „osiąganie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych” [Zarząd Województwa Lubelskiego 2009]. Zasoby i przyjęta polityka regionalna sprzyjają powstawaniu innowacji ekologicznych.

2.1. (Eko)klastry Lubelszczyzny

Na terenie województwa lubelskiego w lipcu 2014 r. funkcjonowało dziewięć klastrów [Portal Innowacji 2014]. Na szczególną uwagę zasługuje **Klaster Eko-innowacje**, który powstał w roku 2013 w celu wspierania eko-innowacyjnych rozwiązań. W jego skład wchodzi przedsiębiorstwa i organizacje posiadające kompetencje, odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w realizacji eko-innowacyjnych przedsięwzięć, jak np. Niemiecko-Polska Fundacja Nowa Energia (koordynator), Idea-Eko-technologie, Instytut Edukacji i Nowych Technologii Sp. z o.o., Ideopolis Sp. z o.o., Clean Bacter Sp. z o.o. itd. Misją klastra jest „budowa platformy współdziałania przedsiębiorstw, samorządów lokalnych, szkół, instytucji naukowych oraz instytucji otoczenia biznesu w celu promowania i wspierania innowacyjności branży odnawialnych źródeł energii, natomiast celami klastra są [Klaster Eko-innowacje 2015]:

- budowa pozycji Lubelszczyzny w zakresie produkcji związanej z rozwiązaniami eko-innowacyjnymi, opartymi na surowcach lokalnego pochodzenia, oraz wyspecjalizowanych usług z zakresu odnawialnych źródeł energii,
- współpraca w zakresie działań marketingowych i rozwój środowiska przedsiębiorców (szczególnie MŚP) takich branż, jak: przetwórstwo rolno-spożywcze, odnawialne źródła energii, ochrona środowiska, biotechnologia, ekoenergetyka, budownictwo,
- rozwój i wdrażanie nowych technologii poprzez współpracę i realizację nowych projektów wdrożeniowych i inwestycyjnych,
- współpraca przedsiębiorstw, szkół i jednostek naukowych w zakresie działalności B+R oraz innowacyjności,
- współpraca samorządów lokalnych, przedsiębiorstw, szkół, instytucji naukowych, otoczenia biznesowego oraz organizacji pożytku publicznego dla zrównoważonego rozwoju lokalnego,
- inspirowanie rozwoju współpracy przedsiębiorstw, instytucji naukowych i okołobiznesowych Lubelszczyzny w ramach Unii Europejskiej i innych obszarów”.

Lubelski Klaster Ekoenergetyczny (LKE) powstał w marcu 2011 r. Misją klastra jest „wspieranie wszelkich działań związanych ze zrównoważonym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w oparciu o potencjał województwa lubelskiego poprzez opracowywanie i wdrażanie innowacji technologicznych, produkcyjnych i procesowych oraz popularyzacja odnawialnych źródeł energii w regionie” [Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny (FRL) 2015]. LKE tworzą podmioty zajmujące się energetyką wiatrową, solarną, geotermalną i wodną oraz produkcją i wykorzystaniem biomasy w celach energetycznych. Należą do nich m.in.: producenci maszyn i urządzeń do produkcji paliwa stałego z biomasy oraz producenci pelet i brykietu. Strategicznymi celami klastra są [FRL 2015]:

- „stymulowanie wykorzystania potencjału biomasy, w tym rozwój upraw roślin energetycznych na potrzeby energetyki w regionie lubelskim, z zachowaniem zrównoważonego rozwoju,
- stymulowanie rozwoju nowych technologii i rozwój zaplecza analityczno-badawczego w regionie na potrzeby rozwoju branży energetyki odnawialnej,
- wspieranie nowych technologii i urządzeń do produkcji energii elektrycznej i ciepłej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie opracowywania prototypów, instalacji demonstracyjnych oraz praktycznych wdrożeń w branży odnawialnych źródeł energii,
- inicjowanie i rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie wykorzystania zaplecza biomasy za wschodnią granicą,
- podejmowanie działań, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego gmin Lubelszczyzny, w oparciu o lokalne zasoby energetyczne, zwłaszcza o odnawialne źródła energii”.

Klaster Dolina Ekologicznej Żywności (DEŻ) swym zasięgiem obejmuje także województwo podkarpackie, warmińsko-mazurskie oraz świętokrzyskie i zrzesza podmioty działające na rzecz promowania i rozwoju ekologicznej żywności. Głównymi zadaniami klastra są [Dolina Ekologicznej Żywności 2010]:

- „promocja produktów ekologicznych, pochodzących z regionu,
- podniesienie konkurencyjności producentów ekologicznej żywności,
- zwiększenie sprzedaży, m.in. poprzez targi czy wystawy”.

Partnerami klastra są m.in.: Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Stowarzyszenie „EkoLubelszczyzna”, Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego, BIO CONCEPT, Ekologiczne PPHU „BIO – EKO”, Ekoland, Brzost-Eko Sp. z o.o., Eko Aronia, Bio-Food Roztocze Sp. z o.o. Do kluczowych aktywności klastra zaliczyć należy regularny udział jego członków w najważniejszych imprezach związanych z promocją żywności ekologicznej, jak np. w targach BIOFACH w Norymberdze. Obok wielu działań promocyjnych, prowadzone są również prace mające na celu identyfikację i rozwiązywanie problemów producentów ekologicznej żywności [Jończyk 2013].

Funkcjonowanie klastrów [Olesiński 2006]:

- sprzyja kształtowaniu przedsiębiorczości w regionie,

- odgrywa również istotną rolę w podnoszeniu konkurencyjności przedsiębiorstw,
- podnosi efektywność wykorzystania środków pomocy publicznej dla podmiotów niepublicznych, w tym środków pomocowych Unii Europejskiej.

Klastry funkcjonujące na terenie województwa, obok wspierania działalności proinnowacyjnej ukierunkowanej na zrównoważony rozwój regionu, doskonale wpisują się także w tworzenie Marki Lubelskie, której misja brzmi: „Eko-pozytywne Lubelskie połączy w jedną całość ambicję, dynamizm i kreatywność właściwą dla młodych duchem Europejczyków z przestrzenią, spokojem i tradycją regionu przyjaznego ludziom oraz czystej naturze. To jest dla nas najważniejsze. Warto zachodu”. „Esencją i główną obietnicą marki jest: Lubelskie Ekopolis. Nowa przestrzeń Eko-pozytywna” [LookAt 2008].

2.2. Projekt „Przedsiębiorczy eko menedżer studia podyplomowe z elementami kształcenia na odległość”

Bezpłatne studia podyplomowe z elementami kształcenia na odległość dla realizacji Strategii Europa 2020 realizowane są przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji (WSEiI) w Lublinie. Projekt współfinansowany jest w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W ramach projektu prowadzone są następujące kierunki studiów podyplomowych [Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji 2013]:

- Systemy zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie z wykorzystaniem wspomagających systemów informatycznych,
- Zarządzanie bezpieczeństwem i projektowaniem inteligentnych systemów informatycznych dla wspomagania technologii produkcji i racjonalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Zarządzanie ekoinnowacjami i wdrożeniem technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego w logistyce oraz ekologiczne rozwiązania w przemyśle.

Studia podyplomowe kierowane są w szczególności do: „specjalistów branżowych chcących nabyć kompetencji menedżerskich, pracowników uczelni i jednostek badawczo-rozwojowych zamierzających podnieść kwalifikacje, pracowników instytucji branżowych, administracji centralnej, ministerstw, jednostek samorządu terytorialnego, mikro, małych, średnich przedsiębiorstw, wdrażających EKO INN lub systemy informatyczne w logistyce, absolwentów kierunków zgodnych z tematyką studiów” [Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji 2013].

Realizacja projektu (w okresie od 1 czerwca 2013 do 31 maja 2015 r.) ma na celu „podniesienie kwalifikacji i zdobycie nowych umiejętności w zakresie kształtowania postaw i kompetencji przedsiębiorczych niezbędnych w logistyce i ICT/OZE na podstawie praktycznych elementów” [Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji 2013]. Studia adresowane są zatem do wszystkich grup osób mogących wziąć udział w procesie tworzenia i promowania ekoinnowacji. Projekt doskonale wpisuje się również w działania podejmowane w ramach wspierania ekoinnowacji w regionie.

2.3. Projekt „Zielony potencjał Lubelszczyzny”

Projekt „Zielony potencjał Lubelszczyzny” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013. Jego celem jest „wzrost poziomu świadomości i możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii w działalności biznesowej przez 55 mikroprzedsiębiorców, prowadzących działalność na terenie województwa lubelskiego, poprzez kompleksowe wsparcie szkoleniowo-doradcze do 30.06.2015” [Inno-Broker 2015].

W ramach projektu każdy przedsiębiorca może skorzystać z 90 godzin doradztwa oraz 25 godzin szkoleń. Szczegółowa liczba godzin każdego z rodzajów doradztwa przypadająca na przedsiębiorstwo jest ustalana na podstawie potrzeb, zidentyfikowanych w wyniku szczegółowej analizy przedsiębiorców przeprowadzonej na etapie rekrutacji.

2.4. Lubelskie przedsiębiorstwa i organizacje wspierające i eko innowacje

Na terenie województwa lubelskiego funkcjonuje wiele firm ukierunkowanych na wdrażanie eko innowacyjnych rozwiązań. Przykładami takich przedsiębiorstw są:

- EDBAK Sp. z o.o., laureat konkursu Innowacyjny Przedsiębiorca Województwa Lubelskiego 2010,
- Verano, laureat konkursu Złota Siódemka Branży Ekologicznej 2013 oraz Nagrody Specjalnej Innowacyjny Przedsiębiorca 2012,
- Spółka Inżynierów SIM Sp. z o.o., oferująca m.in. instalacje automatyki inteligentnego budynku „Domatiq”,
- Stolmir, producent pasywnych i energooszczędnych okien oraz drzwi zewnętrznych o wysokich parametrach cieplnych i akustycznych.

Oprócz przedsiębiorstw, wspieraniem innowacji ekologicznych na Lubelszczyźnie zajmują się również ekoorganizacje, takie jak np.:

- Lubelskie Towarzystwo Ekologicznej Komunikacji,
- Stowarzyszenie EkoLubelszczyzna,
- Polski Klub Ekologiczny Okręg Środkowo-Wschodni,
- Fundacja Edukacji Ekologicznej.

Wymienione firmy i organizacje ekologiczne reprezentują znacznie szersze grono przedsiębiorstw i instytucji, zainteresowanych wdrożeniem czy też promocją eko innowacji. W nowym okresie finansowania będzie to możliwe dzięki środkom pochodzącym z programu Horyzont 2020, Programu Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój czy Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

3. Zakończenie

Przedstawiona analiza różnorodnych form aktywności w zakresie wspierania innowacji ekologicznych na terenie województwa lubelskiego pozwala przypuszczać, iż

w niedalekiej przyszłości region może zwiększyć swoją konkurencyjność zarówno w skali mikro-, jak i makroekonomicznej. Opisane projekty nie zostały jeszcze zakończone, w związku z czym trudno ocenić ich rolę w tym procesie. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że ekoinnowacje wpisują się w inteligentne specjalizacje Lubelszczyzny, a więc najmocniejsze dziedziny gospodarki regionu, na których ma się opierać jego rozwój, należy stwierdzić, iż wdrażanie innowacji ekologicznych jest bardzo istotne. Podejmowane inicjatywy niewątpliwie wpłyną na poprawę stanu środowiska w regionie poprzez zwiększenie efektywności wykorzystania surowców i posiadanych zasobów, zwłaszcza odnawialnych źródeł energii. Obiecujący jest również fakt, iż zainteresowanie ekoinnowacjami zauważalne jest nie tylko wśród przedsiębiorców. Efektywne wykorzystanie szansy, jaką są środki pomocowe Unii Europejskiej, może zapewnić regionowi zrównoważony i inteligentny rozwój, a w konsekwencji zmianę wizerunku na innowacyjny ekoregion.

Literatura

- Brzeziński M. (red.), 2001, *Zarządzanie innowacjami technicznymi i organizacyjnymi*, Difin, Warszawa.
- Dolina Ekologicznej Żywności, 2010, *O projekcie*, <http://www.dolinaeko.pl> (7.03.2015).
- Foltynowicz Z., 2009, *Ekoinnowacje szansą na rozwój*, „Ecomanager”, nr 1, s. 40.
- Freeman Ch., 1982, *The Economics of Industrial Innovation*, Pinter, London.
- Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny, 2015, *LKE*, <http://www.fundacja.lublin.pl> (7.03.2015).
- Fussler C., James T., 1996, *Eco-innovation: A Breakthrough Discipline for Innovation and Sustainability*, Pitman Publishing, London.
- Inno-Broker, 2015, *Zielony potencjał Lubelszczyzny*, <http://inno-broker.lpnt.pl> (8.03.2015).
- Jasiński A.H., Ciborowski R. (red.), 2012, *Ekonomika i zarządzanie innowacjami w warunkach zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- Jończyk K., 2013, *Klaster Dolina Ekologicznej Żywności jako sposób na promocję i współpracę producentów żywności ekologicznej w Polsce Wschodniej*, „Biznes & Ekologia”, nr 123/124, s. 49.
- Kalisiak J., 1975, *Nowy produkt. Planowanie i organizacja*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kanerva M., Arundel A., Kemp R., 2009, *Environmental innovation: Using qualitative models to identify indicator for policy*, United Nations University Working Papers Series, Maastricht.
- Klaster Ekoinnowacje, 2015, *Porozumienie o współpracy*, <http://www.klaster-ekoinnowacje.org> (7.03.2015).
- Kotarba W., 1987, *Organizacja wynalazczości w przedsiębiorstwie*, Zrzeszenie Wojewódzkich Klubów Techniki i Racjonalizacji, Warszawa.
- Kotler Ph., 1994, *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie, kontrola*, Gebethner i S-ka, Warszawa.
- Kryński A., Kramer M., Caekelbergh A.F., 2013, *Zintegrowane zarządzanie środowiskiem. Systemowe zależności między polityką, prawem, zarządzaniem i techniką*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
- LookAt, 2008, *Strategia marki Lubelskie na lata 2008–2015*, <http://lubelskie.pl> (7.03.2015).
- Mansfield E., 1968, *Industrial Research and Technological Innovation*, W.W. Norton, New York.
- OECD, Eurostat, 2005, *Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, Paris.
- Olesiński Z., 2006, *Struktury gron (klastrów) przemysłowych – multigrono – pasmo*, „Problemy Zarządzania”, nr 3, s. 167.

Pietrasiański Z., 1971, *Ogólne i psychologiczne zagadnienia innowacji*, PWN, Warszawa.

Pomykało W. (red.), 1995, *Encyklopedia biznesu*, Innowacje, Warszawa.

Portal Innowacji, 2014, *Mapa klastrów PARP*, <http://www.pi.gov.pl> (7.03.2015).

Schumpeter J.A., 1960, *Teoria wzrostu gospodarczego*, PWN, Warszawa.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji, 2013, *O projekcie*, <http://www.ekomenedzer.wsei.lublin.pl> (8.03.2015).

Zarząd Województwa Lubelskiego, 2009, *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006–2020*, Lublin.